



Thorvald Stoltenberg
President i Norges Røde Kors

Muligheter i katastrofens skygge

Før var trusselen sovjetiske tanks som sto ved grensen. Nå er både tanksene og Sovjetunionen borte. Den nye trusselen fra vårt naboland er fattigdomssykdommen tuberkulose. Tanks kan møtes med militære virkemidler. Nye trusler må møtes på andre måter. Det som er felles er at det fortsatt handler om menneskers trygghet.

Forskjellen er at løsningen må bygge på fellesskap og samarbeid, ikke terrorbalanse.

Året som gikk ga to viktige hendelser: Krig ble igjen et verktøy, og naturkatastrofer var ikke lenger noe som skjer andre steder, som ikke angår oss.

Invasjonen av Irak har forandret verdensbildet. Beskjeden som ble gitt, er at du er enten med oss eller mot oss – den nøytrale tredjepart har mistet plassen sin. Det er en svært vanskelig utfordring for de som driver med hjelpearbeid. I minst 20 konfliktområder slippes ikke hjelpearbeiderne inn i det hele tatt. Tilgangen til ofrene stoppes av politiske interesser. I de palestinske områdene er ambulanser blitt legitime mål for soldatene. I Irak er hjelperne blitt angrepsmål for geriljagrupper som ønsker å ødelegge eller som ønsker oppmerksomhet. Reglene for krig – Genèvekonvensjonene – er satt til side av reglene for krig mot terror – og der er det ingen regler.

Flodbølgen som inntok Sørøst-Asia og tok med seg tusenvis av menneskeliv i romjulen, ble en brutal slutt på året. Siden 1996 har antallet som er drept av naturkatastrofer blitt doblet, ifølge World Disaster Report. I fjor var det flere som døde som følge av naturkatastrofer enn på grunn av væpnede konflikter. Flere tusen skandinaver ble også berørt av flodbølgen. Det bringer katastrofen så nær oss at handling, slik som varsling, tvinger seg fram. Globalisering har

gjort verden mindre. Det som skjer langt unna, angår også oss.

Konsekvensene av dette er store. Kriser gir sammenbrudd i infrastrukturer, slik at viktige funksjoner som helsetjeneste ikke fungerer. Det kreves store og kompliserte hjelpeaksjoner og innsats for oppbygging. Krig og naturkatastrofer driver mennesker på flukt. Det krever innsats ute for å beskytte liv og helse, og det gir utfordringer for vår nasjonale innsats i møte med mennesker som har kommet hit. Dette er mennesker som rømmer fra politisk forfølgelse, fra krig eller fra fattigdom. Ønsket om trygghet er likt hos alle mennesker. Det er ikke mindre farlig å være fattig enn å være politisk forfulgt. Truslene mot livet kan være like store.

Vi må forstå sikkerhetsbegrepet på en ny måte. Sikkerhet handler ikke lenger kun om militære trusler, men om epidemier, naturkatastrofer og mennesker som i desperate situasjoner er villige til å bruke ekstreme virkemidler. Sykdommer som aids, malaria og tuberkulose kan lamme utviklingen av samfunn. Når stadig flere russere rett over grensen vår i nord utvikler multiresistent tuberkulose, er det et alvorlig problem for Russland fordi de mister arbeidskraft og får belastningen med å ta vare på syke mennesker. Det er også en trussel for Norge – og vi må gjøre det vi kan for å hindre spredning til vår side av grensen. Naturkatastrofer kan følges av drepene epidemier. Psykisk syke mennesker kan bli en trussel mot fellesskapet, slik trikkedrapet viste i sommer og angrepet på Kato Air-flyet i høst.

For å møte de nye trusselbildene trenger vi nye måter å tenke på, og vi trenger nye allianser. Helsepersonell er en del av denne sikkerhetsberedskapen, ved forebyggende

innsats i arbeidet mot sykdom, gjennom førstehjelp i krise og gjennom oppfølging av mennesker med psykiske lidelser som i gitte situasjoner kan utgjøre en samfunnsfare.

Vi trenger nye allianser som bryter ned det destruktive bildet av «oss» og «dem». Røde Kors er den eneste verdensomspennende organisasjonen som har både kristne og muslimske nasjonalforeninger. En tredje stor begivenhet fra fjoråret bærer håp om at flere kan inngå slike allianser: Tyrkia og EU er enige om å starte forhandlinger. Om de lykkes, vil det innebære en revolusjon for båndene mellom den vestlige og den muslimske verden.

Det er lenge siden folk flest rundt omkring i verden har reagert så samlet på en grenseoverskridende katastrofe som etter flodbølgen. Dette er tidspunktet for å se etter mulighetene en slik katastrofe gir. I hjelpearbeidet etter flodbølgen har vennskap oppstått på tvers av nasjoner, religioner og etniske forskjeller. Slik opplever vi vennskap vi ikke kjente til og et samarbeid vi ikke trodde var mulig. Greier vi å bringe en flik av dette inn i framtidens hverdag, har også noe godt kommet ut av katastrofen. Vi har de siste ukene fått et glimt av hvordan globaliseringen bringer folk nærmere og hvordan vi blir mer avhengige av hverandre. For å overleve i denne verden må vi forstå og kjenne hverandre bedre. Det er en del av det nye sikkerhetspolitiske begrepet.

I neste nummer:

- Venøse leggsår
- Diabetiske fotsår
- Barn med trakeostomi
- Testosteron til alle eldre menn?
- COX-2-hemmere
- Kirurgi hos blødere